

Sygn. akt I C 57/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy w Brzesku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Stanisław Kostrzewa
Protokolant:	stażysta Żaneta Ehrlich

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2019 r. w Brzesku

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko (...) Bank S.A. we W.

o zapłatę

I.zasądza od strony pozwanej (...) Bank S.A. we W. na rzecz powódki J. K. kwotę 1578,92 zł (tysiąc pięćset siedemdziesiąt osiem złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3.01.2018 r. do dnia zapłaty;

II.oddala powództwo w pozostałej części;

III.zasądza od strony pozwanej (...) Bank S.A. we W. na rzecz powódki J. K. kwotę 947 zł (dziewięćset czterdzieści siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia

SR Stanisław Kostrzewa

Sygn. akt I C 57/19

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Brzesku z dnia 27 marca 2019 r.

Powódka J. K. w pozwie skierowanym przeciwko (...) Bank S. A. z siedzibą we W. domagała się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 1 578,92 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2.01.2018 r. do dnia zapłaty. Powódka wniosła o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że w dniu 11.05.2016 r. zawarła ze stroną pozwaną umowę o kredyt konsumencki nr (...) na okres 48 miesięcy. Do wartości kredytu Bank doliczył koszt prowizji od udzielonego kredytu w wysokości 2 706,95 zł. Dnia 18.12.2017 r. tj. w 20 miesiącu obowiązywania umowy (na 28 miesięcy przed jej

zakończeniem) powódka spłaciła całkowitą wartość kredytu, w tym również pełną kwotę prowizji. Spłata nastąpiła kredytem gotówkowym nr (...) udzielonym przez stronę pozwaną.

Dalej powódka podniosła, że miała prawo do spłaty całości lub części kredytu przed terminem i z tego też uprawnienia skorzystała. Mając natomiast na uwadze fakt wcześniejszej spłaty kredytu powódce przysługiwało prawo ubiegania się o częściowy zwrot prowizji bankowej w oparciu o art. 49 ust 1 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (tj. Dz. U. z 2018r., poz. 993 ze zm.). Podała, że zgodnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23.04.2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającą dyrektywę Rady 87/102/ EWG konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

Powódka wyjaśniła, że wartość żądania pozwu to kwota stanowiąca iloczyn ilości miesięcy skrócenia obowiązywania umowy tj. 28 miesięcy i wartości prowizji jednomiesięcznej tj. 56,39 zł (28 miesięcy x 56,39 zł). Wartość prowizji jednomiesięcznej powódka otrzymała dzieląc wartość całej prowizji przez miesiące kredytowania (2 706,95 zł/ 48 miesięcy).

W zakresie żądania o odsetkach powódka podniosła, że kredyt został spłacony dnia 18.12.2017 r. (data wymagalności roszczenia), a więc do dnia 1.01.2018 r. strona pozwana winna rozliczyć koszt prowizji zgodnie z art. 52 ustawy o kredycie konsumenckim. Zatem od dnia 2.01.2018 r. strona pozwana jest w zwłóce ze spełnieniem świadczenia.

Na poparcie stanowiska zawartego w pozwie powódka przytoczyła szereg poglądów z orzecnictwa i doktryny.

Sąd Rejonowy w Brzesku nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 8.08.2018 r. sygn. akt I Nc 592/18 nakazał pozwanemu (...) Bank S.A. we W. aby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłacił powodowi J. K. kwotę 1578,92 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 2.01.2018 r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 624,50 zł tytułem kosztów procesu, w tym kwotą 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego albo wniósł w tymże terminie do tutejszego Sądu sprzeciw.

Strona pozwana (...) Bank S. A. we W. wniosła sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, w którym zaskarżyła nakaz zapłaty w całości i domagała się oddalenia powództwa w całości. Nadto strona pozwana wniosła o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty strona pozwana podała, że prowizja bankowa za udzielenie kredytu, choć stanowi element całkowitego kosztu kredytu nie podlega redukcji w przypadku wcześniejszej całkowitej spłaty kredytu, gdyż nie dotyczy okresu po jego uruchomieniu. Prowizja za udzielenie kredytu stanowi bowiem wynagrodzenie banku za czynności w całości zrealizowane wraz z chwilą uruchomienia kredytu zgodnie z umową, a jej wysokość nie jest uzależniona od okresu obowiązywania umowy. Prowizja stanowi wynagrodzenie kredytodawcy za czynności związane z zawarciem umowy o kredyt konsumencki.

Strona pozwana podkreśliła, że literalne brzmienie art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim wyraźnie wskazuje, że w sytuacji przedterminowej spłaty kredytu obniżenie jego całkowitego kosztu może nastąpić jedynie o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a prowizja nie dotyczy okresu po uruchomieniu kredytu, wobec czego dokonanie przez kredytobiorcę wcześniejszej spłaty kredytu nie wymaga rekalkulacji tego typu prowizji przez bank.

Strona pozwana podniosła, że ustawodawca wprowadził dychotomiczny podział kosztów kredytu, na te związane z okresem obowiązywania umowy i te z okresem niezwiązane i poprzez art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim przyznał kredytobiorcy prawo do uzyskania obniżenia całkowitego kosztu kredytu wyłącznie o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, niezależnie od tego czy konsument poniósł je przed spłatą.

Strona pozwana na poparcie stanowiska przywołała argumenty orzecnictwa i doktryny.

W toku procesu strona pozwana podała, że prowizja w kwocie 2 706,95 zł została naliczona jednorazowo przy zawarciu umowy nr (...) i została wliczona do kapitału, który powódka spłacała w miesięcznych ratach, ponadto prowizja jest kosztem związanym z udzieleniem kredytu, swoistym wynagrodzeniem za udzielenie kredytu, chociaż sama płatność prowizji jest rozłożona w czasie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka J. K. zawarła w dniu 11.05.2016 r. ze stroną pozwaną (...) Bank S.A. we W. umowę o kredyt gotówkowy (...) nr (...) na podstawie której strona pozwana udzieliła powódce kredytu w wysokości 27 096,63 zł obejmującego:

- kwota 11 400 zł tytułem środków przeznaczonych na cele konsumpcyjne;
- kwota 6 269,82 zł tytułem środków przeznaczonych na spłatę zobowiązań finansowych kredytobiorcy wobec Banku;
- kwota 6 438,16 zł tytułem środków przeznaczonych na sfinansowanie składki ubezpieczeniowej na życie;
- kwota 2 706,95 zł tytułem środków przeznaczonych na sfinansowanie prowizji Banku za udzielenie kredytu;
- kwota 273,60 zł tytułem środków przeznaczonych na sfinansowanie składki na ubezpieczenie assistance;
- kwota 8,10 zł tytułem środków przeznaczonych na sfinansowanie opłaty za wybrany przez kredytobiorcę sposób przekazania środków przeznaczonych na cele konsumpcyjne.

Nadto powódka była zobowiązana do zapłaty odsetek w wysokości 6 011,71 zł, w związku z czym całkowita kwota do zapłaty wyniosła 33 108,34 zł.

Całkowity koszty kredytu wyniósł 8 726,76 zł (a więc stanowił sumę kwoty odsetek, prowizji i przekazania środków tj. 6 011,71 zł + 2 706,95 zł + 8,10 zł).

W umowie ustalono, że spłata kredytu nastąpi w 48 miesięcznych ratach do 25 każdego miesiąca, począwszy od dnia czerwca 2016 r., w tym 47 rat po 692,76 zł, a ostatnia rata korygująca w wysokości 692,62 zł na rachunek bankowy strony pozwanej nr (...). Ostateczny termin spłaty kredytu ustalono na dzień 25.05.2020 r.

Zgodnie z umową powódka jako kredytobiorca była uprawniona do dokonania w każdym czasie spłaty całości lub części kredytu przed terminem określonym w umowie i bez obowiązku zapłaty prowizji za wcześniejszą spłatę. W przypadku wcześniejszej całkowitej spłaty kredytu, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, a Bank zobowiązał się rozliczyć z kredytobiorcą w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty całości kredytu.

Dowód: umowa o kredyt gotówkowy (...) nr (...) z dnia 11.05.2016r. k. 9

W dniu 18.12.2017 r. powódka J. K. zawarła z (...) Bank S.A. z siedzibą we W. umowę o kredyt gotówkowy (...) i o świadczenie usług bankowości elektronicznej nr (...) na kwotę 31 013,64 zł, z czego kwota 4 028,67 została przeznaczona na sfinansowanie prowizji Banku za udzielenie kredytu, a kwota 18 324,58 zł została przeznaczona na spłatę zobowiązań finansowych powódki wobec Banku z tytułu umowy o kredyt gotówkowy nr (...) zawartej ze stroną pozwaną.

Dowód: umowa o kredyt gotówkowy (...) i o świadczenie usług bankowości elektronicznej nr (...) z dnia 18.12.2017 r. k. 11 - 13

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wymienionych dokumentów prywatnych, które stosownie do art. 245 kpc stanowiły dowód tego, iż osoba, która je podpisała złożyła zawarte w dokumencie oświadczenie.

Na ich podstawie Sąd ustalił jakie roszczenie przysługuje powódce wobec strony pozwanej tj. z jakiego tytułu i w jakiej wysokości. Należy dodać, że przedłożona przez powódkę umowa o kredyt gotówkowy (...) i o świadczenie usług bankowości elektronicznej nr (...) z dnia 18.12.2017 r. potwierdzała fakt wcześniejszej spłaty zobowiązania wobec strony pozwanej.

Pozostały materiał dowodowy przedstawiony przez strony dotyczył oceny prawnej przedmiotowej sprawy i nie miał istotnego znaczenia dla ustalenia stanu faktycznego.

Sąd rozważył, co następuje:

Powódka J. K. domagała się zasądzenia od strony pozwanej (...) Bank S. A. z siedzibą we W. kwoty 1 578,92 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 2.01.2018 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu części prowizji.

Poza sporem pozostawało, iż zgodnie z wiążącą strony umową kredytową, strona pozwana miała prawo pobrać kwotę prowizji za udzielenie powódce kredytu. Bezsporny był także fakt wcześniejszej spłaty kredytu przez powódkę. Strona pozwana zakwestionowała natomiast prawo powódki do żądania zwrotu prowizji wskazując, że nie była powiązana z okresem obowiązywania umowy, zatem nie podlega obniżeniu w przypadku przedterminowej spłaty zobowiązania.

Wobec powyższego spór zasadniczo koncentrował się wokół oceny prawnej roszczenia powódki tj. czy w świetle przepisów prawa strona pozwana jest zobowiązana do zwrotu prowizji.

Nie budzi żadnych wątpliwości dopuszczalność zastrzeżenia prowizji w umowie kredytu. Wynika to wprost z brzmienia art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. Prawo bankowe (Dz.U.2018.2187 j.t. ze zm.) wedle której kredytobiorca zobowiązuje się do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Prowizja, jako element umowy bankowej ma charakter fakultatywny i jej ustanowienie jest zależne od woli stron. Pojęcie „prowizji” nie posiada swojej definicji ustawowej. W znaczeniu słownikowym prowizja oznacza wynagrodzenie za pośrednictwo w transakcji handlowej ustalane w procentach od wartości transakcji (www.sjp.pwn.pl). Prowizja to wynagrodzenie za dokonanie pewnej czynności prawnej lub faktycznej - w tym wypadku chodzi o przyznanie kredytobiorcy kwoty kredytu.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2018.993 j.t. ze zm.) konsument ma prawo w każdym czasie do spłaty całości lub części kredytu przed terminem określonym w umowie.

Skutki powyższej regulacji zostały określone w art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim zgodnie z którym w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

Przepis ten przewiduje mechanizm automatycznego obniżenia świadczeń kredytobiorcy z tytułu umowy o kredyt konsumencki albo świadczeń związanych z taką umową, ustanawiając zasadę proporcjonalnej redukcji kosztów. Stosownie do art. 52 powyższej ustawy kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości.

Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim przepis ten obejmuje swoim zakresem całkowity koszt kredytu. Definicja całkowitego kosztu kredytu zawarta została z kolei w art. 5 pkt 6 powyższej ustawy, który stanowi, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: a) odsetki, opłaty, **prowizje**, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz b) koszty usług dodatkowych w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Przepisy art. 49 wraz z art. 48 ustawy o kredycie konsumenckim stanowią efekt procesu implementacji postanowienia art. 16 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającą dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.U. UE.L.2008.133.66 ze zm.) zgodnie z

którym konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy.

Koszty od których ponoszenia konsument zostaje zwolniony obejmują wszelkie świadczenia na rzecz kredytodawcy przekraczające wysokość kapitału (Komentarz do art. 49 Ustawa o kredycie konsumenckim red. Osajda 2018, wyd. 1/M. Grochowski).

Przyjęcie stanowiska strony pozwanej sugerowałoby, że przepis art. 49 ust. 1 na potrzeby proporcjonalnej redukcji kosztów kredytu konsumenckiego przewiduje nowe kategorie kosztów stanowiących części składowe całkowitego kosztu kredytu tj. te, które dotyczą okresu kredytowania i tym samym podlegają wspomnianej zasadzie oraz te, które nie dotyczą tego okresu, a ich wysokość jest niezależna od czasu trwania umowy i niezmienna w czasie (pobierane zazwyczaj jednorazowo mają rekompensować poniesione przez kredytodawcę koszty przygotowania umowy). W ocenie Sądu, taki sposób interpretacji tego przepisu byłby niezgodny z założeniami ustawy o kredycie konsumenckim i instytucjami, które ona przewiduje w celu zapewnienia rzeczywistej ochrony kredytobiorcy - konsumentowi.

Należy zauważyć, że ustawodawca w ustawie o kredycie konsumenckim wyróżnia dwa rodzaje kosztów: odsetkowe i pozaodsetkowe. W szczególności ustawa ta formułując znaczenie całkowitego kosztu kredytu w żaden sposób nie wyróżnia kosztów mających charakter ciągły czy jednorazowy. Tym samym tworzenie dodatkowych kategorii kosztów, tych które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy i te przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy nie ma oparcia w ustawie.

Tego rodzaju pogląd jest sprzeczny nie tylko z definicją ustawową całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego, ale także jest niespójny z konstrukcją ustawy o kredycie konsumenckim jako całości, jej istotą, celem i założeniami wprowadzonymi w celu ochrony konsumenta, zwiększenia przejrzystości tych usług i eliminowania potencjalnych zagrożeń. Jest on także nie do zaakceptowania, z uwagi na sprzeczny z wykładnią celowościową i prounijną. Nie można bowiem zapominać o tym, że ustawa o kredycie konsumenckim, w ślad za dyrektywą 2008/48 ma zapewnić efektywną ochronę kredytobiorcy - konsumentowi i z tej perspektywy powinny być interpretowane jej przepisy wprowadzające pewne instytucje służące realizacji tego celu.

Celem przyświecającym wprowadzeniu art. 49 ust 1 ustawy o kredycie konsumenckim było stworzenie preferencji dla ekonomicznych interesów konsumenta w taki sposób, aby umowny układ kosztów związanych z kredytem nie powodował, że w przypadku posiadania nadmiaru środków kredytobiorca będzie się powstrzymywał przed skorzystaniem w ustawowego uprawnienia, z uwagi na brak opłacalności ekonomicznej takiego rozwiązania. Jego istotą jest także uniemożliwienie kredytodawcy osiągnięcia korzyści finansowych związanych z kredytem, naliczonych za okres, w którym kredytobiorca dokonujący przedterminowej spłaty – faktycznie z kredytu nie skorzystał. Jedyną rekompensatą dla kredytodawcy, jaką przewidział ustawodawca, zarówno unijny, jak i krajowy, z pewnymi wyjątkami, jest prowizja za przedterminową spłatę, która także podlega pewnym ograniczeniom (art. 50–51 ustawy o kredycie konsumenckim).

Odwołując się do istoty ustawy o kredycie konsumenckim, Sąd zwraca uwagę, że również w przypadku odstąpienia od umowy kredytu (art. 53 ustawy o kredycie konsumenckim) zwrotowi podlegają wszelkie koszty, nawet te już poniesione przez konsumenta i mające rekompensować kredytodawcy koszty przygotowania umowy czyli m.in. prowizja (art. 54 ukk).

Art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 ustawy. Ostatnia część zdania w art. 49 ust. 1 ustawy wyraźnie stanowi, że obniżeniu podlegają nawet te koszty, które konsument poniósł przed spłatą kredytu. Oznacza to, że intencją ustawodawcy było, aby nie różnicować możliwości obniżenia kosztu kredytu w zależności od tego, jaki charakter ma ten koszt i w jakim czasie został poniesiony. Próba interpretacji tego przepisu w oderwaniu od koncepcji, istoty i celu ustawy o kredycie konsumenckim jako całości stwarza stan naruszenia tego przepisu i jego ratio legis, którego celem jest

zmniejszenie ciężarów finansowych konsumenta kredytobiorcy, jednocześnie stwarzałaby możliwość nadużycia i omijania ograniczeń związanych z przedterminową spłatą kredytu przez konsumenta.

Reasumując w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów kredytu, niezależnie od ich charakteru, z zastrzeżeniem, iż redukcja ta ma charakter proporcjonalny w tym sensie, że odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy powódka J. K. dokonując wcześniejszej spłaty kredytu miała prawo żądać zwrotu części prowizji za udzielenie kredytu, proporcjonalnie do okresu od dnia spłaty kredytu do dnia spłaty pierwotnie ustalonej w umowie. Jednocześnie strony nie zastrzegły w umowie obowiązku zapłaty przez powódkę prowizji za przedterminową spłatę kredytu.

Skoro strony w umowie określiły okres kredytowania na 48 miesięcy (od 11.05.2016 r. do 25.05.2020 r.), zaś powódka wobec przedterminowej spłaty nie korzystała z kredytu przez 28 miesięcy (od 18.12.2017 r. do 25.05.2020 r.), to strona pozwana powinna zwrócić powódce kwotę 1 578,92 zł z pobranej prowizji 2 706,95 zł ($2\,706,95\text{ zł} : 48\text{ miesięcy} = 56,39\text{ zł}$; $56,39\text{ zł} \times 28\text{ miesięcy} = 1\,578,92\text{ zł}$). Powódka domagała się w pozwie zasądzenia od strony pozwanej kwoty 1 578,92 zł i taką kwotę Sąd zasądził.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądzając je od 3.01.2018 r. tj. od daty w której roszczenie powódki było już w całości wymagalne. Kredytodawca jest bowiem zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości (art. 52 ustawy o kredycie konsumenckim). Powódka spłaciła w całości swoje zadłużenie w dniu 18.12.2017 r. Zatem termin do rozliczenia kredytu upłynął stronie pozwanej z dniem 2.01.2018 r., a nie z dniem 1.01.2018 r. który był dniem uznanym ustawowo za wolny od pracy, stąd termin o rozliczenia kredytu upłynął stronie pozwanej następnego dnia, a więc 2.01.2018 r.

Mając powyższe na uwadze na podstawie wyżej powołanych przepisów Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 578,92 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3.01.2018 r. do dnia zapłaty orzekając jak w pkt I wyroku i w pkt II wyroku oddalił powództwo w pozostałej części.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt II wyroku na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc zasądzając od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 947 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Skoro strona pozwana przegrała proces powinna zwrócić powódce poniesione przez nią koszty na które złożyły się: kwota 30 zł tytułem uiszczonej przez powódkę opłaty sądowej od pozwu, kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 900 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powódki - łącznie 947 zł.

SSR Stanisław Kostrzewa